

وقتی که عقل خود را فقط به چشمان محدود می کنیم

تجدد کاذب همان چیزی است که ما غرب زدگی می نامیم؛ یعنی سطحی اندیشی و ظاهرپرستی، یعنی وقتی که عقل خود را فقط به چشمان محدود می داریم و صاحب نظر نیستیم...

تجدد کاذب همان چیزی است که ما غرب زدگی می نامیم؛ یعنی سطحی اندیشی و ظاهرپرستی، یعنی وقتی که عقل خود را فقط به چشمان محدود می داریم و صاحب نظر نیستیم؛ نه از عیوب خود خبر داریم و نه از محاسن احتمالی خود. باز تکرار می کنم فقط موقعی که سنت با تجدد و ایراث با ابداع و هویت با شخصیت و در واقع حافظه با اراده همراه می شود، حتی اگر دوايي براي دردهاي خود پیدا نکنیم، حداقل امکان شناخت درست دردهاي خود را افشا می نماییم، بلکه در مورد خود غرب و فرهنگ آن نیز به نحو موجه حق قضاوت به دست می آوریم. در این معضل اگر راه حلی قابل تصور باشد، باز تا حدودی همان خواهد بود که فردوسی علیه الرحمه، هزار سال پیش سروده است: «توانا بود هر که دانا بود!»

اگر واقعاً بدین نحو غرب را بشناسیم، نسبت بدان قدرت هم پیدا خواهیم کرد، به همان صورتی که غربی ها در طول قرون متمادی با شناخت شرقی ها نسبت بدانها قدرت پیدا کرده اند. اگر روزی چنین شناختی در نزد ما پدید آید، آنگاه نسبت به خودمان و ارزش معنوی و فرهنگی خودمان نیز آگاهی بهتری خواهیم یافت. البته از این رهگذر به ناچار به کاستی ها و نقایس - چه از لحاظ اقتصادی و چه از لحاظ علمی و بهداشتی و حتی شاید از لحاظ فلسفی و غیره - پی خواهیم برد، ولی همین آگاهی با اراده ای که برای بهبود کارها آن را همراهی خواهد کرد، موجب سربلندی ما خواهد بود. سربلند خواهیم بود برای اینکه آگاه و واقف خواهیم بود.

باتوجه به آنچه در حول و حوش تاریخ معاصر رخ می دهد، این سربلندی حق ماست. اگر خودمان این همت را داشته باشیم که وضع خودمان را با واقع بینی تشخیص دهیم، بدون اینکه مصادره به مطلوب بکنیم و بدون اینکه خدای ناخواسته از سادگی مردم خود سوءاستفاده بکنیم و واقعیت ها را با آنها در میان نگذاریم، بلکه با تحلیل دقیق شرایط و جستجوی امکانات واقعی آتی، بدون شک لیاقت سربلندی را خواهیم یافت. به عنوان يك معلم فلسفه، به خود اجازه نمی دهم ناامید باشم؛ زیرا فقط منظور تأمل و جستجوی امکانات آتی است، کسی که در جستجوی آینده است اصلاً نمی تواند ناامید باشد؛ از چیزی که هنوز تحقق پیدا نکرده؛ نمی توان ناامید شد. جستجوی واقعی همیشه همراه امید است. اگر امید به نور نباشد، کسی در تاریکی به جستجو نمی پردازد.

این یادداشت توسط دکتر مجتهد در اختیار گروه اندیشه خبر آنلاین قرار گرفته است. همچنین پیش از این در روزنامه اطلاعات دوشنبه 6 اردیبهشت 1389 - 11 جمادی الاول 1431 - 26 آوریل 2010 - شماره 24734 منتشر شده است.